

Finns det annat än längre och hårdare straff?

Idag pågår en kriminalisering av vårdproblem. Människor döms till fängelse trots omfattande neuropsykiatriska funktionshinder och det förekommer en ansvarsflykt hos olika myndigheter när fångar friges, då både försörjning och bostad saknas. Det var den allmänna uppfattningen på ett seminarium med rubriken *Hur förebygger man återfall i brott?*

Frågan ställdes av [organisationen Skyddsvärnet](#) som hade samlat en stor mängd åhörare, närmare 160 personer på ABF Stockholm. I påannonseren skulle **Janne Olsson** (känd f d brottsling) och f d kriminalvårdsdirektör **Gunnar Engström** delta utifrån sina erfarenheter, och också på grund av deras långa och ovanliga vänskap. Men mötet inleddes med ett telefonsamtal från sjukhuset där Janne Olsson meddelade att han var intagen akut. **Leif Stenberg** som leder teatergruppen Tro, hopp och kärlek i Umeå och som var moderator, fick improvisera och försöka leda det tre timmar långa seminariet utan en av huvudpersonerna.

Leif intervjuade olika personer i rummet och visade filmklipp från 80-talet med intervjuer från anstalterna Kumla, Färingsö och Hinseberg. Vi fick lyssna på några av de närvarande f d fångarnas erfarenheter, de framhöll att det var helt deras egen förtjänst att de hade slutat med sitt missbruk/sina brott. Ingen annans. Vägen tillbaka till samhället var lång och svår.

Vi fick även ta del av telefonsamtal med Kristoffer som läste dikter och sjöng på knastrig ledning. En känsla av happening infann sig i bästa 70-talsanda. En av huvudpersonerna var Gunnar Engström som berättade om sin vänskap med f d brottslingen Janne Olsson som nu satt på akuten (deras vänskap beskrivs i [en fin artikel i tidningen Socialpolitik nr 4 2016](#)). Vi fick se en gammal intervju med Gunnar från 80-talet då

han var anstaltschef på Hall, vilket vittnade om en ödmjuk och empatisk chef med stort hjärta. Han hade en gång på eget bevåg släppt ut 20 fångar på julpermission, en nyhet som manglades ut i världen som något uppseendeväckande. Ingen trodde att de skulle komma tillbaka, men 21 personer återkom efter jul. Hans erfarenhet var att det alltid finns en förklaring till varför det går snett i livet. Idag består en övervägande majoritet av landets interner av missbrukare och mellan 25 och 40 procent har adhd. Gunnar och många med honom menade att tillit var viktigt, något som Gunnar redovisade i sin kontakt med bland annat den frånvarande Janne Olsson.

Sista delen av seminariet handlade om lösningar. Bland flera organisationer som närvarade pratade Solkraft från Skellefteå om sin växande verksamhet där människor känner sig behövda och delaktiga i en gemenskap (KASAM). De driver olika verksamheter, bland annat ett sågverk och idag har de över 100 personer anställda.

För att sammanfatta seminariets allmänna uppfattning finns en tydlig oro för att det idag pågår en kriminalisering av vårdproblem, att människor döms till fängelse trots omfattande neuropsykiatriska funktionshinder och att det förekommer en ansvarsflykt hos olika myndigheter när fångar frigges, då både försörjning och bostad saknas.

Tyvärr konstaterade man att de förslag som idag läggs fram om kriminalvård alltid handlar om längre och hårdare straff och om ökad säkerhet och kontroll. Långt ifrån den kriminalvårdsreform som infördes 1974.

Min egen reflektion efter att ha deltagit på seminariet är att jag delar deltagarnas oro över att det idag mest handlar om repression, men jag saknade en nulägesbeskrivning av hur brottsligheten ser ut idag. Det går nog inte att kopiera 70-talets lösningar på 2017 års kriminalvård, men att bara ropa på hårdare straff är ingen lösning.

Claudette Skilving